

**ВПЛИВ БУДІВЛІ ВІДЕНСЬКОГО МУЗЕЮ ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА МАК НА АРХІТЕКТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ
ФОРМУВАННЯ ГОЛОВНОЇ БУДІВЛІ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ**

**INFLUENCE OF THE BUILDING OF THE VIENNA MUSEUM OF
APPLIED ARTS MAK ON THE ARCHITECTURAL AND ARTISTIC
FORMATION OF THE MAIN BUILDING OF LVIV POLYTECHNIC**

Keywords: artistic decoration, portrait roundels, fresco marbling, cultural transfer, Neo-Renaissance, MAK Vienna, Lviv Polytechnic, Heinrich von Ferstel, Julian Zachariewicz.

Ключові слова: мистецьке оздоблення, портрет-тондо, мармуризація, культурний трансфер, неоренесанс, МАК Відень, Львівська політехніка, Генріх фон Ферстель, Юліан Захарієвич.

PhD, senior lecturer at the Department of Architecture and Restoration, Lviv Polytechnic National University, Lviv

доктор філософії, старший викладач кафедри архітектури та реставрації, Національний університет «Львівська політехніка», Львів

<https://doi.org/10.23939/sa2025.02.149>

Abstract

The article provides a comparative analysis of the MAK (Vienna Museum of Applied Arts, arch. Heinrich von Ferstel, 1871) and the Main Building of Lviv Polytechnic (arch. Julian Zachariewicz, 1874–1877) in the context of cultural transfers within the Habsburg Monarchy. The study reveals that the MAK's Neo-Renaissance architectural and artistic programme, including its classical order system, volumetric and spatial solutions, and wide range of high and decorative art media, served as a conceptual prototype for the Lviv edifice. For the first time, all eleven portrait roundels in the lunettes of the Polytechnic's main staircase have been fully identified, and their semantic relationship with the MAK's «pantheon of masters» façade has been demonstrated. A shared didactic principle of 'architecture as a textbook' has been identified: Emil Schrödel's sculptural allegories of Science and Art in Lviv correspond to the female personifications of the arts in Ferdinand Laufberger's fresco cycle in Vienna. Technological parallels have also been identified, particularly in the use of faux-marbling and other decorative techniques that serve as a visual catalogue of finishing methods in both buildings. These findings are of practical significance in advancing the methodology of historic interior conservation, and they broaden our understanding of cultural circulation in Central Europe during the second half of the nineteenth century.

The practical value of the work lies in the substantiation of the restoration concept of Lviv Polytechnic: reconstruction of the original aesthetics of the building's exteriors and interiors, restoration of the authentic image of a representative group of premises, taking into account the Viennese prototype as a methodological 'standard'. The research also expands the understanding of the circulation of ideas within the Habsburg monarchy, demonstrating that provincial centres not only passively adopted metropolitan models but also actively adapted them, enriching them with their own cultural and scientific priorities.

Анотація

Стаття присвячена порівняльному аналізу будівлі Музею прикладного мистецтва у Відні (МАК; арх. Г. фон Ферстель, 1871) та головного корпусу Львівської політехніки (арх. Ю. Захаревич, 1874–1877) у контексті культурних трансферів Габсбурзької монархії. Дослідження показує, що неоренесансна архітектурно-мистецька програма МАК – класична ордерна система, об'ємно-просторові рішення та розмаїття засобів високого й декоративного мистецтва стала концептуальним прототипом для львівської споруди. Уперше повністю ідентифіковано 11 портрет-тондів у люнетах головної сходової клітки політехніки та доведено їхню семантичну спорідненість із «пантеоном майстрів» на фасаді МАК. З'ясовано спільний дидактичний принцип «архітектура як підручник»: скульптурні алегорії Е. Шределя *Наука* та *Мистецтво* у Львові кореспондують із жіночими алегоріями мистецтв у фресковому циклі Ф. Лауфбергера у Відні. Виявлено також технологічні паралелі: зокрема, мармуризація та інші декоративні техніки, які в обох будівлях функціонують як наочний каталог оздоблювальних методів. Отримані результати мають прикладне значення для розвитку методології реставрації історичних інтер'єрів і розширюють уявлення про культурну циркуляцію в Центральній Європі другої половини XIX ст.

Практична цінність роботи полягає в обґрунтуванні реставраційної концепції Львівської політехніки: реконструкція первісної естетики екстер'єрів та інтер'єрів будівлі, відновлення автентичного образу репрезентативної групи приміщень, враховувати віденський прототип як методологічний «еталон». Дослідження також розширює уявлення про циркуляцію ідей усередині Габсбурзької монархії, демонструючи, що провінційні центри не лише пасивно переймали столичні моделі, а й активно адаптували їх, збагачуючи власними культурними й науковими пріоритетами.

Зв'язок між МАК і львівським політехнічним кампусом – це не випадкова стилістична паралель, а свідчення цілеспрямованого культурно-освітнього діалогу, що формував архітектурну й мистецьку карту Центральної Європи другої половини XIX століття.

Постановка проблеми

У 1860 р. з ініціативи цісаря Франца Йосифа I у Відні стартував грандіозний проєкт формування проспекту Рінгштрассе – нової «вітрини» модернізованої Австро-Угорської імперії (МАК, 2021; Csáky, 1991; Thompson, 2018). Львів другої половини XIX століття – столиця автономного Королівства Галичини та Володимирії у складі дуалістичної монархії Австро Угорщини – активно залучився до цих імперських урбаністичних і культурних процесів (Prokorynych, 2009). Ключові львівські громадські будівлі того часу здебільшого зводили в стилі неоренесансу з еклектичними включеннями класицизму, бароко й рококо, наслідуючи віденські тенденції. Планування та опорядження фасадів формувалися за зразком аналогічних віденських споруд, тоді як мистецьке оздоблення інтер'єрів демонструє менш очевидні, але відчутні паралелі. Дослідження віденського впливу є важливим для розуміння культурного середовища Львова другої половини XIX ст. і становить вагомий чинник у сучасних практиках реставрації, консервації та відновлення архітектурної та мистецької спадщини.

Зведення головного корпусу Львівської політехніки (1874–1877) позначило нову віху в розвитку провінційних земель Австро Угорщини та відображало паралельні процеси, що відбувалися у Відні. У цьому контексті Львів наслідував провідні культурні, соціально-структурні, мистецькі та архітектурні тенденції імперської столиці (Cherkes, 2008, р. 27–35), що дозволяє простежити як прямі, так і опосередковані впливи віденських громадських споруд на формування головної будівлі Львівської політехніки. Особливо помітним є зв'язок між нею та Музеєм прикладного мистецтва у Відні (рис. 1), який виразно проступає у композиції інтер'єрів, використанні матеріалів і художніх технік, у мистецькому упорядженні приміщень репрезентативної групи, а також у просвітницькій місії обох інституцій. Незважаючи на наявність ґрунтовних описових студій, що розкривають архітектурні та декоративні особливості Музею прикладного мистецтва у Відні й головного корпусу Львівської політехніки окремо, немає комплексного порівняльного аналізу їхньої інтегрованої системи «архітектура + мистецький вистрій + семантика» в контексті імперського культурного трансферу.

Рис. 1. Фото головного фасаду музею прикладного мистецтва

Аналіз останніх досліджень та публікацій

У найновішій історіографії (2019–2024) вплив віденських архітектурно-декоративних практик на провінційні центри Габсбурзької монархії висвітлюється у трьох основних напрямках.

По-перше, урбаністичний дискурс репрезентує стаття Т. Вінклер *Vienna's Ringstrasse: A Spatial Manifestation of Sociopolitical Values* (Winkler, 2020). Дослідниця трактує Рінгштрассе як матеріальну «вітрину» ліберальних реформ і демонструє, як столичний зразок задавав орієнтири периферії. Утім

аналіз зосереджено переважно на планувальній структурі та фасадних програмах, тоді як інтер'єрний декор залишено поза полем дослідження.

По-друге, головний корпус Львівської політехніки розглядають у фахових виданнях Teka Komisji Architektury... (Bevz, Hetmanchuk, & Demkiv, 2024) та Scientific Bulletin of Lviv Polytechnic (Bevz, Rybchynskyi, Hetmanchuk, & Kolodii, 2022). Авторам вдалося ввести до наукового обігу нові архівні креслення, детально описати стратиграфію живопису й ліплення актової зали та сформулювати рекомендації щодо консервації. Водночас ці праці майже не співвідносять декоративно-матеріальні рішення львівського об'єкта з віденськими прототипами.

По-третє, теоретичне підґрунтя культурних трансферів оновлюють міждисциплінарні огляди В. Шмале (Schmale, 2023), які розвивають концепт cultural transfer, запропонований М. Еспаня та М. Вернером (Espagne, 2020). Дослідник пропонує інструментарій для аналізу багатонапрямних обмінів між «центром» і «периферією», але не застосовує його на прикладі музейно-освітньої архітектури кінця XIX ст.

Висновок. Сучасна література надає ґрунтовні урбаністичні та реставраційні дані й пропонує методологію аналізу міжкультурних впливів. Однак досі бракує комплексного порівняльного дослідження, яке безпосередньо співставило б декоративні техніки та матеріали Музею прикладного мистецтва у Відні й головного корпусу Львівської політехніки, простеживши механізми їх адаптації у провінційних умовах. Заповнення цієї прогалини й становить основне завдання запропонованої статті.

Мета статті

Виявити й обґрунтувати цілеспрямований культурно-освітній трансфер між Музеєм прикладного мистецтва у Відні та головним корпусом Львівської політехніки, показавши їхню багаторівневу спорідненість (від планувально-просторової організації й конструктивних рішень до декоративних програм і використання високохудожніх творів як дидактичних «текстів»), уточнити роль Юліана Захарієвича як ключового посередника цих впливів та запропонувати інтегровану методику аналізу, придатну для майбутніх реставраційних досліджень подібних об'єктів.

Рис. 2. Архівна гравюра атріуму музею 1870-х років (https_pictures.abebooks.com_inventory_30445666675.jpg)

Рис. 3. Фото атріуму музею 1881 рік (Ludwig von Förster, Blick in die Säulenhalle, in Allgemeine Bauzeitung, Wien, 1881 © MAK)

Виклад основного матеріалу

Історія створення Музею прикладного мистецтва у Відні та роль Генріха фон Ферстеля. Ідею заснування «Кайзерсько королівського музею мистецтва й промисловості» (к. к. Österreichisches Museum für Kunst und Industrie) сформулював 1863 р. історик мистецтва Рудольф фон Ейтельбергер; вона отримала підтримку цісаря Франца-Йосифа I й ґрунтувалася на зразку лондонського South-Kensington-Museum (Eitelberger, 1864; МАК, n.d.-a). Уже у травні 1864 р. тимчасову експозицію відкрили в Балльхаусі, однак швидко стало зрозуміло, що «музею зразку» потрібна спеціальна будівля, здатна слугувати матеріальним маніфестом єдності мистецтва та промислу (МАК, 2021).

У 1869 р. проєкт нового комплексу на Stubenring 5 доручили одному з найвпливовіших архітекторів віденського історизму – Генріху фон Ферстелю (Wikipedia contributors, 2025; Fotoeins, 2023). На той час Ферстель уже прославився такими роботами, як Вотивкірхе (з 1856 р.), Палац Ферстеля й головний корпус Віденського університету, закріпивши свою репутацію «творця неоренесансної візії Рінгштрассе» (МАК, n.d.-b). У музеї архітектор свідомо застосував флорентійську лексику кватроченто: сувора симетрія тридільного об'єму, чергування рустованої цегли та пісковика, «стрічка» портретного сграфіто й видовжені ліхтарні дахи з матованого скла, що наповнювали інтер'єр природним світлом, – усе це створювало образ «палатко ремісничого знання» (рис. 2, 3) (МАК, 2021).

Рис. 4. Фото фризу сграфіто з вставкою портрету-тондо в техніці поливаної кераміки.

Фото С. Гетьманчук

Декор розроблявся як продовження архітектури. Разом із професором Віденської школи прикладного мистецтва Фердинандом-Лауфбергером Ферстель створив цілісну іконографічну програму: зовнішній портретний фриз в техніці сграфіто з рельєфними портретними вставками тондо в техніці поливаної кераміки, що стилістично та технологічно наслідували манеру Луки делла Роббіа. Портрети зображали цілу плеяду митців з часів епохи відродження, серед яких Дюрер, Мікеланджело, Рафаель, попередньо згаданий Лука делла Роббіа та інші. Також було розроблено внутрішній фрес-

ковий цикл *Alegorie der Schönheit* із персоніфікаціями основних мистецтв, обрамлений фантазійними *grotesche* (ренесансний гротесковий орнамент) та оздобленням стін в декоративних техніках *stucco lustro* (полірований вапняний тиньк), *scagliola* (гіпсова імітація мармуру) і художній мармуризації. (МАК, 2023). Стіни перетворювались на «словник форм» для студентів, а сам простір – на навчально показову лабораторію (Mittheilungen des k.k. Österreichischen Museums, 1871).

У 1875–1877 рр. Ферстель доповнив музей сусідньою будівлею Школи прикладного мистецтва (Stubenring 3), створивши єдиний кампус «музей + освіта», згодом скопійований у провінційних центрах, зокрема у Львові (Wibiral, 1981). Після смерті архітектора його концепція залишалася визначальною: у 1893 р. фасадне сграфіто оновили учні Карла Каргера, зберігши композицію (Mittheilungen des k.k. Österreichischen Museums, 1893); у 1906–1908 рр. архітектор Людвіг Бауманн звів стриману модерністичну прибудову, яка не суперечила неоренесансній «матриці» Ферстеля (МАК, 2021). До 1939 р. первісний декоративний каркас залишався здебільшого недоторканим, забезпечуючи музеєві роль еталонної платформи ремісничої освіти в Центральній Європі.

Отже, внесок Генріха фон Ферстеля полягав не лише в авторстві будівлі, а й у формуванні педагогічної моделі, де архітектура, матеріали та мистецьке оздоблення взаємодіють як цілісний освітній інструмент. Цей підхід поширився територією імперії та вплинув на проектування головного корпусу Львівської політехніки, у якому поєдналися репрезентативний неоренесансний фасад, дидактичне мистецьке упорядження інтер'єрів і просвітницька місія закладу.

Рис. 5. Атріум музею прикладного мистецтва.
Фото С. Гетьманчук

Рис. 6. Мистецький вистрій парадної
сходової клітки. Фото С. Гетьманчук

Мистецьке упорядження будівлі Музею прикладного мистецтва у Відні. Неоренесансна споруда Генріха фон Ферстеля задумана як «зоровий підручник» декоративних технік. Її червоно-цегляний масив перетинає поясний фриз сграфіто (рис. 4): у портрет тондах Фердинанд Лауфбергер зобразив Дюрера, Мікеланджело, Рафаеля й інших «майстрів минувшини», підкріплюючи освітню місію установи (МАК, 2021; Mittheilungen ..., 1893; Wikipedia contributors, 2024).

Через центральний портал відвідувачі потрапляють у двоярусний Колонний зал (рис. 5). Простір організовано 32 гранітними монолітами й накрито подвійним скляним ліхтарем дахом, що рівномірно наповнює атріум природним світлом. Підлогу викладено геометричною мармуровою інрустацією; стіни вирішено у теплому охристо-теракотовому тоні з полірованим stucco lustro – демонстрацією можливостей сучасної (для 1870-х) будівельної хімії (Eitelberger, 1864).

Головна сходова клітка (рис. 6) улаштована як монументальний фресковий цикл Allegorie der Schönheit. Центральна панель показує персоніфіковану Красу, від якої променями розходяться медальйони з алегоріями Архітектури, Живопису, Скульптури та Ужиткового мистецтва; між ними розгортаються фантазійні grottesche й поля інрустації stucco lustro (МАК, 2023). Під фресками розміщено вітражі фірми Tyroler Glasmalerei (1873–1876) із «нідерландською» жовто-коричневою гамою. Структура декору перетворює сходи на «словник форм» для студентів і промисловців (Mittheilungen ..., 1871).

Рис. 7. Імітація інкрустації мармуру в техніці мармуризації. Фото С. Гетьманчук

Рис. 8. Детальне зображення техніки мармуризації. Фото С. Гетьманчук

Площинні панелі між арками та на цоколях галерей виконані у техніці мармуризації (рис. 7, 8). Декоратори імітували три еталонні сорти: Verde antico, Giallo Siena та Rosso Verona. Текстуру мармуру виконували натуральними земляними пігментами з казеїновим клеєм, яку згодом полірували

гарячими агатами й натирали воском, що створювало шовковий блиск ілюзорного каменю. Такий підхід забезпечив єдність матеріальної палітри при помірному бюджеті та продемонстрував техніку художньої імітації – важливу для промислового дизайну (Eitelberger, 1864);

У результаті натуральний камінь, полірований *stucco lustro*, *scagliola*, та мальована мармурова площина утворюють поліфонію фактур, що слугувала лабораторією для студентів сусідньої Школи прикладного мистецтва (МАК, 2021).

Синтез мистецтв підкреслюють скульптури: група Рудольфа фон Ейтельбергера з алегоріями на другому поверсі атриуму (рис. 9) та бюст Ферстеля на північній стіні сходів клітки (рис. 10). Вони візуалізують зв'язок архітектури, мистецтва й науки та нагадують про просвітницьку місію музею.

Попри модерністську добудову Людвіга Бауманна (1906–1908) і часткову реекспозицію міжвоєнного часу, декор Ферстеля й Лауфбергера залишився майже недоторканим: фриз сграфіто, фрески, мармуризація й *stucco lustro* продовжували виконувати демонстраційну функцію «каталогу матеріалів і технік». Інтегрована концепція «архітектура – декор – світло» стала зразком для провінційних центрів імперії, зокрема при проектуванні головного корпусу Львівської політехніки.

Рис. 9. Бюст Рудольфа фон Ейтельбергера з алегоріями.
Фото С. Гетьманчук

Рис. 10. Бюст Ферстеля.
Фото С. Гетьманчук

Рис. 11. Бюст Ю. Захарієвича у вестибюлі головного корпусу Львівської політехніки авторства Юліана Белтковського.
Фото С. Гетьманчук

Аналітичне порівняння спільних рис між Музеєм прикладного мистецтва у Відні та політехніки (1874–1877) сформували еталон історичного неоренесансу, орієнтованого на педагогічний і промисловий прогрес. Порівняльний аналіз виявляє низку спільних архітектурно-мистецьких рис, що пояснюються як прямою рецепцією віденського досвіду, так і особистою біографією проєктанта львівської будівлі – Юліана Захарієвича (рис. 11).

Юліан Захарієвич став головним провідником віденських ідей у львівське середовище. Ще студентом він навчався у Віденському технічному університеті в 1856–1860 рр., тобто в тому самому академічному просторі, де з 1866 р. викладав Генріх фон Ферстель, автор Музею прикладного мистецтва (Wikipedia contributors, 2025; Fotoeins, 2023). Післядипломне становлення архітектора супроводжували цільові поїздки 1872–1873 рр.: Захарієвич відвідував і зарисовував ключові віденські громадські споруди – насамперед МАК, університет і палацові комплекси Рінгштрассе (Polak, 2016).

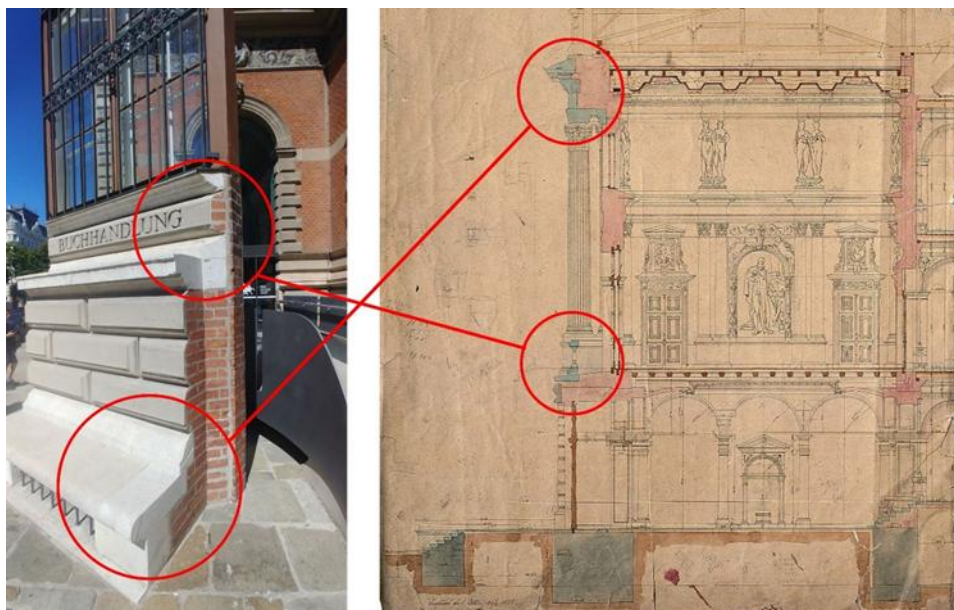

Рис. 12. Порівняння технологічного зразка конструкції стіни МАК (Фото С. Гетьманчук) та архітектурних креслень головної будівлі Львівської політехніки авторства Ю. Захарієвича (Шишка & Жук, 2014, с. 21).
На схемі відображено схожість технологічних вузлів упорядження фасаду у двох будівлях

Зразок №1

Зразок №2

Рис. 13. Результати лабораторного аналізу, їх розшифрування та схематичне відображення автентичної технології мармуризації актової зали НУ «ЛП»

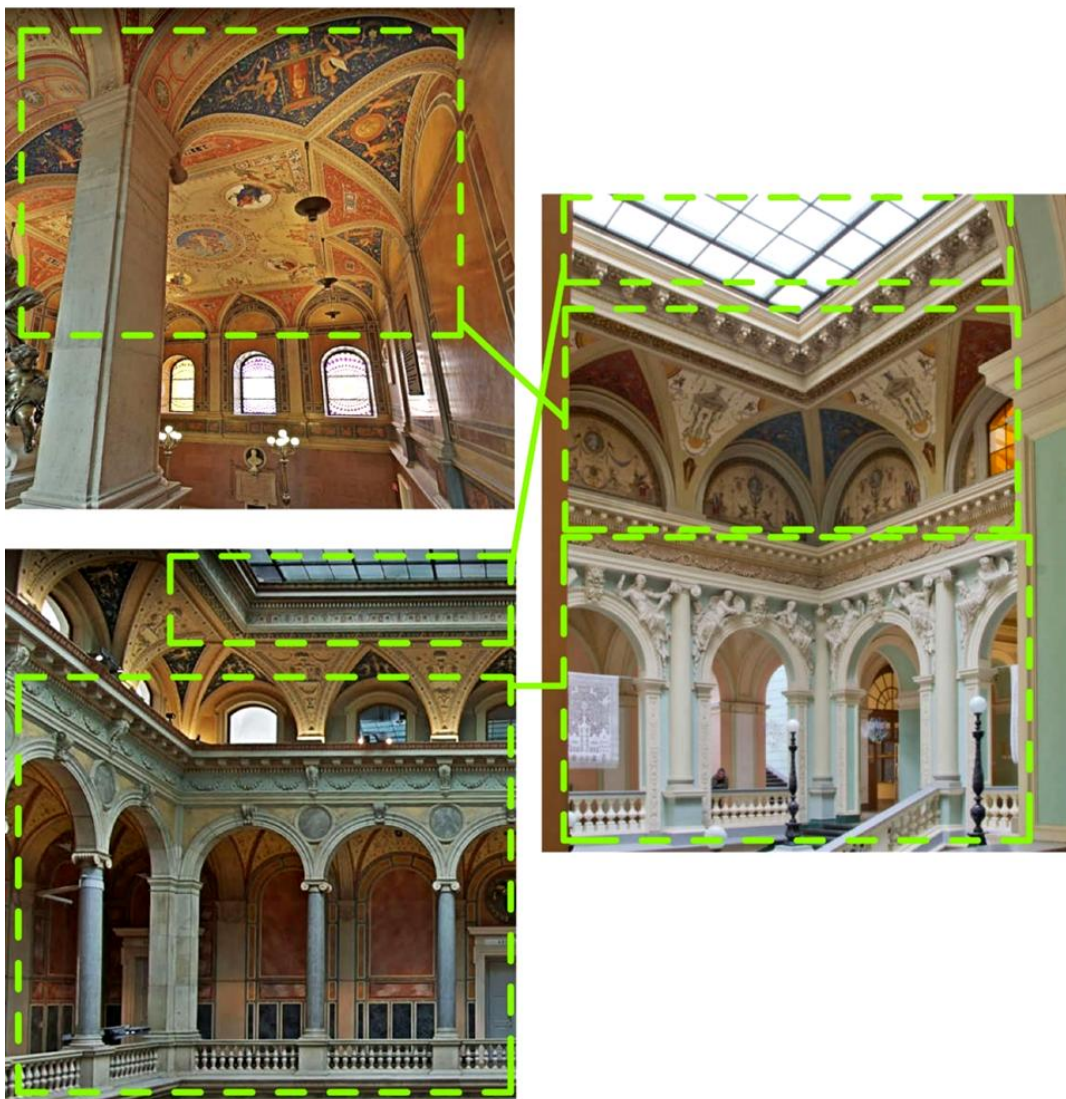

Рис. 14. На схемі відображення аналогії в упорядження репрезентативного простору у двох будівлях. Фото С. Гетьманчук

Повернувшись до Львова, він усвідомлено наслідував віденський канон: у вступній промові до відкриття корпусу 1877 р. назвав Музей прикладного мистецтва «зразком синтезу науки й ремесла, який Львів має розвинути» (Patterns of Influence, 2021). Таким чином особистий освітній та професійний досвід архітектора став провідним каналом культурного трансферу між столицею імперії та галицькою провінцією (Csáky, 1991; Espagne, 2013).

Отже, Захарієвич свідомо інтерпретував віденський канон: зберіг неоренесансну лексику фасаду та дидактичну структуру декору, але адаптував матеріальну палітру й іконографію до технічного профілю закладу. Підтвердженням цього є Порівняння технологічного зразка конструкції стіни МАК та архітектурних креслень головної будівлі Львівської політехніки авторства Ю. Захарієвича. На схемі відображено ідентичний спосіб застосування технологічних вузлів упорядження фасаду у двох будівлях (рис. 12).

Попри численні публікації про зовнішню архітектуру Львівської політехніки, інтер'єри корпусу залишаються недостатньо описаними. Дослідження техніки та спектральний аналіз фарб (рис. 13), що були виконані під час реставраційних робіт в актовій залі у 2015–2020 роках, дали змогу порівняти мармуризацію Львівської політехніки із технологією її виконання в МАК. В результаті візуальний і фізико-хімічний аналіз показав подібність в техніці мармуризації обох будівель.

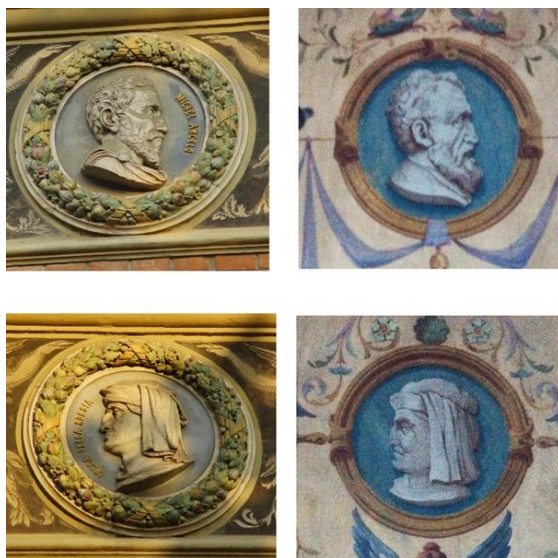
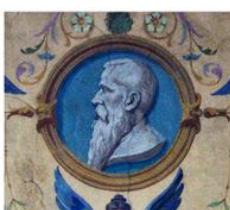

Рис. 15. Порівняння фотопортретів тондо з фасаду МАК та люнетів сходової клітки Львівської політехніки. Очевидним є ідентичність портретів.
Фото С. Гетьманчук

Леонардо Марконі

Юліан Захарієвич

Зображення видатних постатей архітектури та мистецтва в композиції декоративних розписів люнетів.

Антоніо Канова

Рафаель Санті

Джакомо да Віньола

Донатто Браманте

Леонардо да Вінчі

Ян Матейко

Філіппо Брунеллескі

Мікеланджело
Буонароті

Лука делья Роббіа

Рис. 16. Ідентифіковані портрети видатних постатей архітектури та мистецтва в люнетах сходової клітки. Ілюстрація С. Гетьманчук

Порівняння просторового, ордерного та декоративно-мистецького вирішення атріуму МАК та сходової клітки головної будівлі Львівської політехніки вказує на використання схожих прийомів у формуванні репрезентативного простору (див. рис. 14).

Аналогії між двома спорудами не обмежуються архітектурно-конструктивними чи технологічними рішеннями; вони простежуються і в оздобленні інтер'єрів та екстер'єрів творами високого, декоративного й декоративно-прикладного мистецтва. Йдеться не про пряме копіювання, а радше про відображення спільних тенденцій: подекуди – на рівні композиційної логіки, подекуди – лише у семантиці творів. Зокрема, скульптурні групи сходової клітки Львівської політехніки авторства Емілія Шределя – алегорії «Науки» та «Мистецтва» (Biryulov, 2011) – перегукуються з алегоричними жіночими фігурами у фресках *Allegorie der Schönheit* Фердинанда Лауфбергера в МАК (МАК, 2021).

Порівняння декоративного оздоблення обох будівель відкриває ще одну спільну рису – серії портретних тондо. У Львівській політехніці, подібно до фасадного фризу МАК, містяться фрескові портрет-медальйони визначних діячів архітектури та мистецтва, виконані братами Флек (рис. 15) (Biryulov, 2010; Bevz & Rybchynskiy, 2022). Уперше вдалося ідентифікувати всі 11 портретів у люнетах сходової клітки Політехніки (рис. 16). Серед них – діячі епохи Відродження Антоніо Канова, Рафаель Санті, Джакомо да Віньола, Донато Браманте, Леонардо да Вінчі, Філіппо Брунеллескі, Мікеланджело Буонарроті, Лука делла Роббія, а також сучасники самої споруди, котрі безпосередньо причетні до її створення: Леонард Марконі, Юліан Захарієвич і Ян Матейко. Така добірка персоналій, відтворена в іншій техніці, підтверджує концептуальне наслідування віденського «пантеону майстрів» і водночас підкреслює локальний контекст.

Висновки

Порівняльний аналіз Музею прикладного мистецтва у Відні (МАК) та головного корпусу Львівської політехніки виявив багаторівневий, системний характер їхньої спорідненості. На рівні архітектурної типології обидві споруди реалізують неоренесансну «освітню залу» з атріумом під скляним ліхтарем, що відображає імперський курс на поєднання науки, ремесла й інженерних інновацій. На рівні декоративно-педагогічних програм вони демонструють послідовне втілення концепції «архітектура як підручник»: ордерні системи, скульптурна пластика, розписні орнаменти, алегоричні цикли творів високого мистецтва, різноманітні техніки імітації матеріалів та інноваційні конструктивні рішення слугують наочним каталогом стилів, матеріалів і технологій.

Ключовою ланкою трансферу став Юліан Захарієвич, який на основі власного віденського досвіду та прямого польового вивчення МАК креативно адаптував канон Ферстеля до потреб політехнічної школи. Він не копіював прототип, а переосмислив його: замінив художньо-ремісничу програму на мистецько-технічну, залишивши незмінною дидактичну структуру й композиційну логіку.

Наукова новизна дослідження:

1. Перше комплексне зіставлення двох споруд. У роботі вперше одночасно проаналізовано міський контекст, архітектурно-конструктивні рішення та декоративно-педагогічні програми Музею прикладного мистецтва у Відні (МАК) і головного корпусу Львівської політехніки, що дозволяє простежити багатоканальний культурний трансфер у межах Габсбурзької монархії.

2. Уведення до наукового обігу повної серії портретів-тондів у люнетах сходової клітки Львівської політехніки. На підставі натурних фотографій, довідника Я. Бірюльова та співставлення їх із барельєфами фризу фасаду МАК вперше системно ідентифіковано 11 портретних люнетів сходової клітки (автори – брати Флек), що розкриває семантичну та художньо-композиційну спорідненість двох декораційних програм.

3. Уточнення каналу культурного впливу через постать Ю. Захарієвича. На основі біографічних джерел (Polak 2016; Patterns of Influence 2021) деталізовано освітні та професійні контакти Захарієвича з віденським середовищем і показано, як вони спрямували декоративно-педагогічну концепцію львівської споруди.

4. Методологічний внесок у дослідження культурного трансферу. Запропоновано інтегровану модель аналізу «архітектура – мистецький вистрій – семантика», що поєднує концепції Kulturtransfer (Espagne, 2013) з практикою компаративного мистецтвознавства Центральної Європи; ця схема може слугувати основою для подальших реставраційних і стилістичних студій подібних об'єктів.

Практична цінність роботи полягає в обґрунтуванні реставраційної концепції Львівської політехніки: реконструкція первісної естетики екстер'єрів та інтер'єрів будівлі, відновлення автентичного образу репрезентативної групи приміщень враховувати віденський прототип як методологічний «еталон». Дослідження також розширює уявлення про циркуляцію ідей усередині Габсбурзької монархії, демонструючи, що провінційні центри не лише пасивно переймали столичні моделі, а й активно адаптовували їх, збагачуючи власними культурними й науковими пріоритетами.

Отже, зв'язок між МАК і львівським політехнічним кампусом – це не випадкова стилістична паралель, а свідчення цілеспрямованого культурно-освітнього діалогу, що формував архітектурну й мистецьку карту Центральної Європи другої половини XIX століття.

Бібліографія

Bevz M., Hetmanchuk S. & Demkiv M. (2024). Decorative programs of the Assembly Hall of Lviv Polytechnic: New archival discoveries and conservation perspectives. *Teka Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych*, 20 (1), 55–70.

Bevz R., Rybchynskyi A., Hetmanchuk S. & Kolodii V. (2022). Restoration challenges of the Assembly Hall in the main building of the Lviv Polytechnic National University. *Scientific Bulletin of Lviv Polytechnic*, 4 (2), 35–48.

Biryulov Y. (2011). Еміль Шредель і львівська скульптура доби історизму. *Архітектура та містобудування*, 29, 112–119.

Cherkes B. S. (2008). *Національна ідентичність в архітектурі міста*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.

Eitelberger R. von, 1864. *Bericht über die Gründung des k.k. Österreichischen Museums für Kunst und Industrie*. Wien: Verlag des Museums.

Espagne M., 2020. *Transferts culturels et identités*, 2-e éd. Paris: Presses de la Sorbonne.

Hul-Kovtun O. (2022). Unpublished drawings of Julian Zachariewicz for Lviv Polytechnic: Archival discoveries. *Architectural Studies*, 8 (1), 57–68.

МАК – Museum für angewandte Kunst (2021). *150 Years of the Stubenring Building* [цифрова експозиція]. Доступно: <https://www.mak.at/digistory/150years> (Дата звернення: 20.05.2025).

МАК – Museum für angewandte Kunst (2023). *Teaching Klimt – Ferdinand Laufberger and His Legacy* [виставковий буклет]. Відень: МАК.

Mittheilungen des k.k. Österreichischen Museums für Kunst und Industrie, 1871. *Jahrgang 7*. Wien: K.K. Hof- und Staatsdruckerei.

Mittheilungen des k. k. Österreichischen Museums für Kunst und Industrie, 1893. *Jahrgang 29*. Wien: K.K. Hof- und Staatsdruckerei.

Polak P. (2016). Julian Edwin Zachariewicz – filozoficzne ścieżki galicyjskiego intelektualisty. *Galicja. Studia i Materiały*, 2, 213–230. <https://doi.org/10.15584/galisim.2016.2.16>

Prokopovych M. (2009). *Habsburg Lemberg: Architecture, Public Space, and Politics in the Galician Capital, 1772–1914*. West Lafayette: Purdue University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt6wq2kn>

Purchla J. (2000). Patterns of influence: Lviv and Vienna in the mirror of architecture. *Harvard Ukrainian Studies*, 24, 131–147.

Schmale W. (2023). Cultural transfer and multiple modernities in Central Europe. *European Review of History*, 30 (1), 89–108.

Shyshka O. V. & ZhukL. V. (ред.) (2014). *Львівська політехніка на фотографіях. Частина I (1844–1990)*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».

Winkler, T. (2020). Vienna's Ringstrasse: A spatial manifestation of sociopolitical values. *Journal of Planning History*, 19 (4), 321–339.

References

Bevz M., Hetmanchuk, S. & Demkiv M. (2024). Decorative programs of the Assembly Hall of Lviv Polytechnic: New archival discoveries and conservation perspectives. *Teka Komisji Architektury, Urbanistyki i Studiów Krajobrazowych*, 20 (1), p. 55–70.

Bevz R., Rybchynskyi A., Hetmanchuk S. & Kolodii V. (2022). Restoration challenges of the Assembly Hall in the main building of the Lviv Polytechnic National University. *Scientific Bulletin of Lviv Polytechnic*, 4 (2), pp. 35–48.

Biryulov Y. (2011). Emil Shredel and Lviv sculpture of the Historicism period. *Architecture and Urban Planning*, 29, pp. 112–119.

Cherkes B. S. (2008). *National identity in the architecture of the city*. Lviv: Lviv Polytechnic Publishing House.

Eitelberger R. von, 1864. *Report on the founding of the Imperial-Royal Austrian Museum for Art and Industry*. Vienna: Museum Press.

Espagne M. (2020). *Cultural transfers and identities*, 2nd ed. Paris: Presses de la Sorbonne.

Hul-Kovtun O. (2022). Unpublished drawings of Julian Zachariewicz for Lviv Polytechnic: Archival discoveries. *Architectural Studies*, 8 (1), p. 57–68.

Museum für angewandte Kunst (2021). *150 Years of the Stubenring Building* [digital exhibition]. Available at: <https://www.mak.at/digistory/150years> (Accessed: 20 May 2025).

Museum für angewandte Kunst (2023). *Teaching Klimt – Ferdinand Laufberger and His Legacy* [exhibition brochure]. Vienna: MAK.

Imperial-Royal Austrian Museum for Art and Industry, 1871. *Communications of the k.k. Austrian Museum for Art and Industry*, vol. 7. Vienna: Imperial and Royal Court and State Printing-Office.

Imperial-Royal Austrian Museum for Art and Industry, 1893. *Communications of the k.k. Austrian Museum for Art and Industry*, vol. 29. Vienna: Imperial and Royal Court and State Printing-Office.

Polak P., 2016. Julian Edwin Zachariewicz – philosophical paths of a Galician intellectual. *Galicja. Studies and Materials*, 2, p. 213–230. <https://doi.org/10.15584/galisim.2016.2.16>

Prokopovych M. (2009). *Habsburg Lemberg: Architecture, public space, and politics in the Galician capital, 1772–1914*. West Lafayette: Purdue University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctt6wq2kn>

Purchla J. (2000). Patterns of influence: Lviv and Vienna in the mirror of architecture. *Harvard Ukrainian Studies*, 24, p. 131–147.

Schmale W. (2023). Cultural transfer and multiple modernities in Central Europe. *European Review of History*, 30 (1), pp. 89–108.

Shyshka O. V. & Zhuk L. V. (eds.) (2014). *Lviv Polytechnic in photographs. Part I (1844–1990)*. Lviv: National University «Lviv Polytechnic».

Winkler T. (2020). Vienna's Ringstrasse: A spatial manifestation of sociopolitical values. *Journal of Planning History*, 19 (4), p. 321–339.